

1. Wat zou jij doen?

Stel je voor: je staat op je werk bij de koffie-automaat en je raakt in gesprek met een collega. Ze vertelt je dat het niet goed met haar gaat. Ze staat al elf maanden op een wachtlijst om een donormier te krijgen. Inmiddels is ze nu aan de dialyse. Ze is chronisch moe, ze krijgt steeds blackouts en ze heeft ontzettend veel last van pijn. Ze zegt: 'Ik hoop zo dat er op tijd een nier beschikbaar komt, anders red ik het niet, dan ga ik overlijden.' Wat doe je dan? Onwillekeurig flitst het door je hoofd: 'Ik zou misschien zelf een nier kunnen afstaan.' Natuurlijk weet je niet of het een goede match is, maar ja... het zou kunnen. Wat denk je: zou je dat doen?

Weet je: je hebt natuurlijk de grote vragen: hoe zit het in de wereld? Geven wij als rijke landen voldoende hulp aan arme landen? En je hebt de grote vragen binnen Nederland: geven we voldoende geld uit aan gezondheidszorg, helpen we de mensen die ziek zijn met voldoende middelen? Dat zijn de grote vragen, maar je hebt ook de kleine vragen, de persoonlijke vragen.

2. Jezus maakt grote vragen persoonlijk

En Jezus gaat altijd van die grote vragen naar de persoonlijke vragen. Dat is niet alleen in Lukas 10 zo, dat doet Hij vaker. In een ander bijbelgedeelte, in Mattheüs 16, stelt Jezus bijvoorbeeld aan Zijn leerlingen eerst een algemene vraag: 'Wie ben Ik volgens de mensen?' Nou, de één zegt dit, de ander zegt dat. Het is een algemeen, een wat theoretisch gesprek. Maar vervolgens gaat Jezus verder. Hij vraagt: 'En jullie dan? Wat denken jullie over Mij? Wie ben Ik?' Zo'n persoonlijke vraag, dat is wel even héél wat anders dan zo'n algemene vraag.

In het bijbelgedeelte dat we net gelezen hebben gaat het precies eender. Jezus wordt benaderd door een godsdienstleraar. Hij wil de ideeën van Jezus toetsen. Is Jezus wel zuiver op de graad? Wat beweert Hij allemaal? Kan het door de beugel? Om die reden stelt hij een vraag aan Jezus: 'Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?'

Vreemd eigenlijk. Goed beschouwd is dit de meest persoonlijke vraag die je kunt stellen: 'Wat moet ik doen om eeuwig leven te krijgen?' Hoe kan ik bij God komen, en altijd met Hem verbonden zijn? Maar de vraag is niet persoonlijk, en komt niet voort uit een innerlijke drang, uit een diep verlangen naar eeuwig leven. Nee, het is een theoretische vraag, bedoeld om Jezus aan de tand te voelen.

Maar Jezus voelt helemaal niets voor een test. Hij speelt de vraag terug. 'Wat zegt de wet van Mozes daarover?' En dan rolt het er vlot uit bij die godsdienstleraar: 'God liefhebben boven alles, en van je naaste houden als van jezelf.' 'Goed,' zegt Jezus. En dan maakt Hij het meteen weer persoonlijk: 'Doe dat en u zult leven.' Alleen, de godsdienstleraar voelt zich in zijn hemd staan.

Tenslotte wist hij zelf het antwoord op zijn eigen vraag! Om zich te rechtvaardigen, om toch niet al te zeer voor schut te staan, stelt hij dan die tweede vraag: 'Wie is eigenlijk mijn naaste?'

En dan vertelt Jezus dat verhaal van die barmhartige Samaritaan. Het speelt zich af op de weg van Jeruzalem naar Jericho. Daar moeten we even bij stilstaan. Door wie werd die weg gebruikt? Natuurlijk: door mensen die van Jeruzalem naar Jericho moesten en andersom. Maar ook door mensen die van Jeruzalem naar Galilea trokken, en andersom. Het Joodse gebied bestond in de tijd van Jezus uit twee delen: Galilea in het noorden, en Judea in het zuiden. Daar tussenin lag Samaria. Als je nu van Jeruzalem naar het noordelijke Galilea wilde reizen, ging je als Jood absoluut niet door Samaria. Je ging dan naar Jericho, daar stak je de Jordaan over, dan liep je aan de andere kant van de Jordaan naar het noorden en daar stak je weer terug over, Galilea in.

Kortom: de weg van Jeruzalem naar Jericho werd gebruikt door iedereen die Samaria wilde vermijden, iedereen die niets met Samaritanen van doen wilde hebben. En dat waren zo goed als alle Joden, want Joden en Samaritanen: dat was water en vuur! Op die weg, tussen Jeruzalem en Jericho, wordt een man door rovers overvallen. Het was een heel eenzame weg, dwars door een droog en onherbergzaam woestijngebied, dus je kunt je daar wel iets bij voorstellen. En daar ligt dan die man, halfdood langs de weg...

Opeens hoort hij iets. Daar om de bocht komt een priester langs. Hij is op weg vanuit Jeruzalem naar Jericho, van zijn werk naar huis. De man denkt: 'Eindelijk hulp! Hij zal me wel helpen, hij is tenslotte vrij, want hij gaat naar huis.' Maar nee, de priester ziet het slachtoffer wel liggen, maar gaat er met een boog omheen. Even later een Leviet, dat is een tempeldienaar: idem dito. En dan is daar een derde, en dat is... een Samaritaan! Die zal wel doorrijden, op zijn ezeltje. Maar we hebben het gelezen: juist die Samaritaan schiet te hulp.

En dan is de vraag van Jezus: 'Wie van deze drie was de naaste van het slachtoffer van de overval?' Hé, dat is goed beschouwd een aparte vraag. Je zou hem andersom verwachten: het slachtoffer zelf is toch de naaste, de medemens die om hulp roept? Wat doe je met die roep om hulp? Dat is toch de vraag? Maar Jezus draait het om. Hij zegt: 'Wie betóónde zich een naaste?' Oftewel: 'Waar zie jij zelf mogelijkheden om te dienen, om te helpen? Wie doet een beroep op jou?' Ook hier weer maakt Jezus het persoonlijk en heel concreet. Als de godsdienstleraar antwoordt: 'De derde', dan zegt Jezus: 'Precies, volg zijn voorbeeld dan!'

Kijk, je kunt natuurlijk allerlei ideeën hebben en plannen over hoe de samenleving er uit zou moeten zien. Dat is allemaal heel nuttig en ook heel prachtig. Maar uiteindelijk komt het aan op je eigen verantwoordelijkheid. Neem je ook persoonlijk serieus wat je in het algemeen beweert? Die vragen, daar komt het op aan.

3. Drie redenen waarom Jezus dat doet: eerlijkheid, eenvoud, ernst

Waarom zou dat nou zo belangrijk zijn, en waarom zou Jezus dat doen: algemene vragen steeds weer terugbrengen naar dat persoonlijke niveau? Waarom zou Hij steeds weer uitkomen bij dat punt: 'Wat doe jij zelf?'

Op zijn minst heeft dat met drie dingen te maken: eerlijkheid, eenvoud en ernst. Drie keer een E: eerlijkheid, eenvoud en ernst. Ten eerste: eerlijkheid. Wat komt het vaak voor, dat mensen prachtige algemene verhalen houden, maar ze alleen niet toepassen op hun eigen leven. Topmanagers die pleiten voor loonmatiging en zelf net een loonsverhoging van 15 % hebben bedongen bij hun aandeelhouders. Politici die een vurig pleidooi houden tegen klimaatverandering, en die vervolgens per vliegtuig een weekendje naar Barcelona gaan.

Ouders die hele verhalen hebben over waarden en normen van hun kinderen, maar zelf iemand zwart inhuren om hun huis op te schilderen. De praktijk van je eigen leven is de test van je theorie. Je kunt eindeloos praten over 'de maatschappij, die verloedert en die zo individualistisch wordt' enzovoorts, maar die maatschappij: dat ben jij!

Naarmate een vraagstuk dichterbij komt, kun je minder gemakkelijk en minder goedkoop oordelen. Je kunt heel radicale meningen hebben over het asielbeleid, maar als je persoonlijk een asielzoeker kent die radeloos is, wordt het toch een ander verhaal.

Je kunt ook een heel theoretische beschouwing houden over ziekte en genezing, maar als je zelf ziek wordt, is het anders. Jezus brengt elke kwestie terug naar het persoonlijke niveau, en Hij dwingt ons daarmee tot eerlijkheid: 'Wat vind ik nu echt? Wat doet het met mij zelf?' Dat is één: eerlijkheid.

Waarom die concentratie op het persoonlijke? Naast de eerlijkheid is er nog een ander argument: de eenvoud. Als we de problemen in het groot zien, dan zijn ze vaak ook erg ingewikkeld. En dat speelt vaak ook weer mee op het persoonlijke vlak. De priester en de tempeldienaar, die hadden misschien ook heel goede redenen om niet te helpen. Ongetwijfeld was er een kans dat dit slachtoffer niet echt een slachtoffer was, maar diende als lokaas. Je wordt gelokt om erheen te gaan, en dan komen er plotseling drie mannen achter de rotsen vandaan en je wordt gepakt. Geloof maar dat er gewaarschuwd werd tegen zulke praktijken. Of misschien moesten ze snel naar huis, omdat er in het gezin of in de familie problemen waren en ze hadden beloofd om snel thuis te komen.

Er kan van alles spelen, heb je dat zelf ook niet? Je ziet een dakloze die mensen aanklampt voor de Dirk. En het gaat je niet zozeer om die paar euro, maar je hebt haast. Bovendien denk je altijd: 'Waar doe ik goed aan? Is geld geven wel zo goed?' Maar ja, een praatje maken is nooit verkeerd, en een broodje kopen kan ook geen kwaad. Alleen... dat kost wel allemaal tijd. Die priester en die Leviet denken blijkbaar allebei: 'Ach, er komt vast nog wel iemand anders langs.' De Samaritaan had kunnen denken: 'Misschien heeft deze man deze route wel gekozen, omdat hij persé niet door Samaria wilde reizen. Als ik hem nu ga helpen, help ik misschien mijn vijand, en hoe zullen mijn volksgenoten dat vinden?' Allemaal logische redeneringen. Maar Jezus zegt heel eenvoudig: 'Voor wie ben jij nou een naaste, een medemens? Die Samaritaan, die dacht even niet aan het probleem tussen die twee voken, of aan de omwegen die de Joden maakten om van Judea in Galilea te komen. Die dacht maar één ding: 'Hier is een mens in nood, en ik kom langs. Dus ik ga helpen.' Concentratie op het persoonlijke, die zorgt voor eerlijkheid, en die maakt de vraag ook eenvoudig.

En tenslotte: Jezus brengt ons altijd terug naar de persoonlijke

vragen, omdat Hij ons leven ernstig neemt. Theoretiseren kan heel vrijblijvend zijn. Je kunt de vraag stellen die deze godsdienstleraar stelde: 'Wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?' en toch steenkoud blijven van binnen. De vraag raakt je niet, als het een discussievraag is, in plaats van een heel wezenlijk en persoonlijk punt.

Maar Jezus stoot altijd door: 'Precies, die Samaritaan betoonde zich een naaste. Ga heen en doet u evenzo. Volg zijn voorbeeld!' Als we de grote vragen toepassen op ons kleine leven, pas dan wordt duidelijk dat het gaat om eerlijkheid, eenvoud en ook om ernst. Want het gaat wel om 'eeuwig leven'. 'Wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?' Dat was de vraag aan het begin. Er staat ontzettend veel op het spel! Uiteindelijk is het kwestie van leven en dood.

Eerlijkheid, eenvoud, ernst. Om die redenen komt Jezus altijd bij ons terug met een persoonlijke vraag. Ook vanmiddag. Hij wil niet alleen weten, wat we er in het algemeen van denken. Maar Zijn vraag aan jou en mij is: 'Wat doe jij zelf? Wie ben jij als naaste?'

4. Nogmaals: wat doe jij?

Ik begon met dat gesprek bij de koffie-automaat, over die donornier. Dat gesprek heeft ook echt plaatsgevonden, ergens in de Verenigde Staten. Michelle Stevens was nierpatiënt, en haar collega, Jermaine Washington, hoorde haar verhaal. Ze besloot om Michelle een nier te geven. Na onderzoek bleek ze geschikt als donor, en ze heeft inderdaad haar nier afgestaan. Na de operaties bij de twee collega's ging het gelukkig heel goed met allebei. En voortaan gingen ze regelmatig samen lunchen. Michelle noemde dat een *gratitude lunch*, een dankbaarheidslunch.

Eerlijk gezegd weet ik niet wat ik gedaan zou hebben, of ik net zo ruimhartig zou hebben gereageerd als Jermaine Washington. Maar één ding is wel duidelijk: als jij als naaste de ander ziet, werkelijk de ander ziet, dan gebeurt er iets met je. En als je werkelijk voor de ander een naaste bent, dan rust daar altijd zegen op. Het maakt je leven rijker, want op die manier laat je iets zien van wie Jezus is.

Amen.

Reageren? Bel of mail René van Loon, 010-4426280, renewanloon@samaritaan.org

Geef je op voor de Alpha-cursus!

Wilt u, wil jij meer weten over het christelijk geloof? Volg dan de Alpha-cursus! Deze cursus is wereldwijd al door meer dan 25 miljoen mensen gevolgd. Tijdens tien avonden word je wegwijs gemaakt in de Bijbel en het christelijk geloof. De eerstvolgende Alpha-Cursus start in september. Info en opgave: Frank Bolks, alpha.opstandingskerk@gmail.com.

Word Vriend van de Laurenskerk!

Wilt u ook een bijdrage leveren aan het behoud van dit unieke monument voor Rotterdam en het mede mogelijk maken dat de Laurenskerk een actieve en bijzondere rol in Rotterdam blijft spelen? Voor een minimaal bedrag van € 25,- per jaar bent u al lid van de Vereniging van Vrienden van de Grote of Sint Laurenskerk. Ook kunt u een partnerlidmaatschap afsluiten. De minimale bijdrage hiervoor is € 10,-.

Als welkomstgeschenk ontvangen nieuwe leden een CD en de laatste nieuwsbrief en de maandagenda. Leden ontvangen reductie op activiteiten georganiseerd door de Stichting Laurenskerk en minimaal één keer per jaar vindt er een speciale 'vriendenactiviteit' plaats. Daarnaast hebben vrienden gratis toegang tot de tentoonstelling met gebruik van audioguide. Dit allemaal op vertoon van uw persoonlijke vriendenpas, die u ontvangt nadat uw eerste bijdrage binnen is.

Neem een folder mee bij de ingang van de kerk of ga naar <https://laurenskerkrotterdam.nl/vriend-van-de-laurenskerk/>